

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinshemii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 11

urn:nbn:de:bsz:31-103771

7, 10, 12. *ALEXANDER*) Cognominis hic Alexandro regi fortasse ille fuit, de quo Curtius 8, 11, 10. *Duces his dati sunt Charus & Alexander, quem rex nominis, quod sibi cum eo commune esset, admonuit.* Sequitur mox de generosa eiusdem morte, quam eodem loco leges. Raderus.

7, 10, 13. *CONSTERNATIONIS AUCTORIBUS*) Defectionis principibus. Arface, Barzane, & aliis. Arrianus 4, 2, 1. *Interea ad eum venerunt Phra- taphernes Parthorum Satrapa, & Stasanor ad Arcos missus, ut Arfacem comprehenderent, quem quidem vincitum adduxerunt, & Barzanem, quem Bessus Parthis Satrapam dederat, ac nonnullos alios, qui tum temporis una cum Besso defecerant.* Raderus. Ego vereor ne fallatur Raderus, nam Curtio ut puto, de Sogdiana defectione sermo est: iterum enim atque etiam tertio defecerunt, ut ex lemmatibus Diodoreis promptum est cognoscere. Arrianus autem agit de seditione, auctore Satibarzane in Arcis concitata. Deinde nihil hic Arrianus de nece illorum, quam expresse tradit Curtius, nec enim necesse est, ut statim interfectos credamus, quos audimus captos. Sic enim hunc ipsum Alexandrum evasit Sandrocottus, postea ad amplissimum imperium proventus. Iustin. 15, 4, 13. quem nescio quis auctor, Strabo ni fallor, prodit deinde quoties meminisset Alexandri toto corpore inhorrescere solitum.

OXVM) Magnopere falluntur apud Alciat. parerg. iuris 12, 4. Grammatici, qui flumen hoc Mesopotamiae faciunt, & interpretantur de eo vexatum Virgilii versum eclog. 1, 67.

Pars Scythiam, & rapidum Creta veniamus Oaxem.

7, 10, 14. *CONSPECTVS EST PONVS*) Plutarchus in vita cap. 107. scribit eum fontem fuisse pinguis liquoris, non gustu quicquam ab oleo differentis. Strabo autem lib. 11. refert Macedones qui in exercitu Alexandri erant, prope Ochum effodientes, olei fontem inuenisse. *Nam verisimile est, inquit, ut nitrosa quedam & aluminosa, & sulphurea & bituminosa terram persolunt, ita quoque pinguis inueniantur: raritas autem efficit admirationem.* Idem Athenaeus 2, 2. *Apud alios, inquit, sunt fontes, qui pingue nescio quid habent, veluti qui in Asia, de quo Alexander scripsit, se olei fontem inuenisse.* Tiraquel. ad Alexand. Neapol. 13, 12. Eustathius ad Dionysium, vers. 747. ex Arriano 4, 3, 6. geminos fontes profluente tradit, aquae & olei. Proinde si verus Suabo, & alii, fallitur Thomas Bzouius, qui ante Christum natum, nullum oleo fontem fluxisse existimat. tom. 2. cap. 16. Raderus.

7, 10, 15. *MARGINIAM*) Pro Antiochia Margiana habeo, in Margiana regione, & Margiana restituo. Ortelius. Ego quidem Margiana leg. puto. sicque expressisse video Sabellicum in hac historia: sed non fat scio, an recte pro Antiochia habeatur. Curtius enim de hac Margiana loquitur, quasi tum vrbs fuerit: at Antiochia postea exstructa est, ortumque suum Alexandro debet, si recte capio Plin. 6, 16. Eam igitur Margianam puto tum fuisse caput regionis, ipsique cognominem. ita supra vrbes Hyrcaniam habuimus ad 6, 5, 22. Notabile autem est, quod lib. 11. tradit Strabo Antiochium totum eum tractum inclusisse muro stadiorum 1500.

SEX OPPIDIS) Strabo lib. 11. testatur octo vrbes in Bactriana & Sogdiana ab Alexandro conditas. Iustinus 12, 5, 13. *In Bactriana quoque Sogdianisque duodecim vrbes condidit, distribuitque his, quoscumque in exercitu seditiones habebat.* Raderus. Has etiam intelligere videtur Elian. hist. anim. 16, 3. *Deduxit eas colonias Hephæstion.* Arrian. 4, 3, 8.

7, 10, 16. *ORIGINIS OBLITA*) Gruteri discurs. in Tacit. cap. 45.

7, 11, 1. *ARIMAZES*) Strabo lib. 11. *Ferunt etiam petras eam admodum alias, atque munias, prodicione interueniente, cepisse: qualis fuit Sisimithre in Bactriana,*

Arriana, in qua Oxyartes filiam habuit Roxanem: Et in Sogdiana alia, item Oxi petra, quam alij Ariamaze nominant. Polyæno 4, 3, 29. est Ariomazes.

7, 11, 5. *AN VOLARE POSSIT*) Arrian. 4, 3, 22. à quo paululum diuerse narrat Eustath. in Dionys. vers. 747. Alludit eodem Polyænus 4, 3, 29. in descriptione huius petreæ, solis volucrum a se perniciam predicans. Et ut puto, Florus 2, 12, 4. Perses ita Macedoniam suam armis ferroque vallauerat, ut non reliquisset aditum, nisi celo (deleo enim particulam à) venturis hostibus videretur. & 4, 12, 4. Norici animos dabant Alpes atque niues, quo bellum non posset ascendere.

7, 11, 7. *PECORA AGERE*) Hi enim ad scādenda prærupta erant exercitissimi, & in ignotis quoque montibus inuestiganda viæ gnari. Tali duce iam supra 5, 4, 50. Persidem intrauerat, qui ibi ait; pastorem se fuisse, & omnes eos calles percurrisse. Quomodo apud Liuium 32, 11, 2. pastor quidam à Charopo principe Epirotarum missus ad T. Quintium, se in eo saltu, qui regis tunc oneratus castris erat, armentum pascere ait: omnes montium eorum anfractus callesque nosse, si secum aliquos mittere velit, non iniquo, nec perdifficili aditu supra caput hostium deducturum. Qui locus euentusque non sine fructu atque delectatione cum hoc comparatur.

7, 11, 8. *POBISCVM*) Hanc orationem explicauit cum argumento & œconomia posuit in XIII. eloq. parall. noster Cassianus Raderus.

ET MEI DOCUMENTA) Que res immensum vltro citroque necit animos, & mutæ confidentiæ implet. Non ignorauit hoc Hannibal apud Liuium 21, 44, 19. Non ego illud parui astimo milites, quod nemo vestrum est, cuius non ante oculos ipse saepe militare aliquid ediderim facinus, cui non idem ego virtutis spectator ac testis, notata temporibus locisque referre sua possum decora.

VESTRI HABEO) Ex Acidalii castigatione ita scripsi & edidi; antea erat, vestra habeo. Raderus. Regredere ad notam 6, 9, 3.

7, 11, 9. *QVÆ CASTRA*) Verius puto, qua (sc. parte) castra spectant, nempe barbari.

7, 11, 10. *NIHIL TAM ALTE*) Nobilissima sententia; quam videas à variis varie expressam. Naso Metamorph. 14, 113.

Inuia virtuti nulla est via - - -

Claudian. de bel. Gildon. vers. 320.

Inueniet virtute viam - - - Maro Georg. 1, 145.

Labor omnia vincit Improbus - - -

Terent. Heauton. scen. 1. act. 4.

Nihil tam difficile est, quin querendo inuestigari posset.

Sic de Neruii Cæsar de bello Gall. 2, 27. vbi virtutem eorum exposuisset, addit: ut non nequidquam tanta virtutis homines iudicari deberent ausos esse transire latissimum flumen, ascendere altissimas ripas, subire iniquissimum locum: que facilia ex difficilissimis animi magnitudo redegerat. Huius sententiæ veritatem, dum hæc scribo, recenti exemplo approbat Saxonum Principum splendor BERNHARDVS, qui & ipse virtute sua in munitissimam Brisacensium arcem, cum ingenti celeberrimæ famæ incremento, sibi patefecit aditum.

EXPERIENDO) Theocrit. Edyll. 15, 61.

- - Conando Græci Troiam peruenerunt:

Optima filia, conando omnia perficiuntur.

vbi Casaub. notat sic locutum Herodot. 7, 9. fin. ἴστω δ' ἐν μὲν δὲ ἀπέειπεν. αὐτὸς μὲν γὰρ ἔδδεν, ἀπὸ δὲ τοῦ πείρου μὲν τὴν ἀδελφὴν φιλίαν γινώσκοντες: Nihil sit quod non experiamur. nam sua sponte nihil sit, sed omnia ab experimento hominibus fieri consueuerunt. Hinc

lib. 7. cap. 11. num. 12. 15. 19. 21. 22. 23. Comment. in Curtium.

Tacitus 15, 59, 3. *Multa experiendo confieri, qua segnibus ardua videantur.* Et Annibal apud Livium 25, 11, 17. *Multa, qua impedita natura sunt, consilio expediuntur.*

7, 11, 12. *AD DECEM HOMINES*) Arrian. 4, 3, 23. scribit ultimum 300. Daricos accepisse, quod eodem recurrit. Daricus enim duobus Philippæis æstimabatur. Plura de Daricis Matth. Hostus de re numaria. lib. 5. num. 9. pag. 765. Ex Radero.

CERTVM AVTEM) Aberat particula, nonnullo sententiæ damno, quam volentib. Mss. restitui.

7, 11, 15. *QVVM CUNEOS*) Quis ita barde loquutum fuisse credat Curtium? *cuneos defixerunt, quis insisterent gradus.* qua enim notione gradus hic accipias, ut non ridiculus exeat sensus. MSS. habent; *defixerent gradus subinde quis insisterent.* Vnde certum est scripsisse Curtium: *quum cuneis inter saxa defixerent gradus subinde, quis insisterent.* Sicut apud Arrianum 6, 2, 14. *οἱ μὲν πρὸς ἄλλες ἐπιτηρώοντες ἐς τὸ τεῖχος ὄντες ὄντες, καὶ τὸς ἄλλοις ἀπερμαίνοντες καὶ ἀπέπεσον.* Sic apud Suidam in *Σάπειος*, quidam nominis eius vir fortissimus, Beiudaes Perfarum castellum cepit. Nec finit dubitare Livius 28, 20, 3. *sicubi nimis arduum & laeue* (sic volui scribi supra ad 5, 3, 20.) *saxum occurrebat, clausos per modica intervalla figentes, quum velut gradus fecissent.* cuneis igitur defixis fecerunt gradus, tanquam in scalas quibus insisterent ipsi. Quo genere scandendi exercitissimus fuit Eurybatus fur, quem ferunt dum in carcerem esset coniectus, & custodiretur, à suis custodibus compotantibus solutum fuisse, & iussum edere specimen sua solertia in aedibus conscendendis, primum quidem hoc recusasse, deinde vero, ipsi ipsum recedantem rogantibus, cum hoc ipsi agere persuassissent, tandem circumpositis spongiis, & stimulis, vel resinaculis ferreis, in parietes cursim ascendisse. Illis autem suspicientibus, & has artes admirantibus, ipsum occupasse lectum, coque superato, priusquam illi domum circumvisissent, de lecto desiluisse. Suidas.

7, 11, 19. *INTELLECTVM EST*) Ms. vnus *intellectam*; aliis *intellecta*; omisso *est*: videatur fuisse: Ex quo intellecto illam hostium latebram esse, hastis imposuerit quod conuenerat signum &c.

7, 11, 21. *NUNC INTERNITENTE*) Certissima hæc est lectio ex Mss. Contra illa quam vana: *dubitare cogebat varietas caeli, internitente lucis fulgore conditi.* Qui primus hunc locum corrupit, videbatur sibi, credo, acutule rem proposuisse: *internitente lucis fulgore oculos fuisse præstrictos, ut caelum intueri non possent, essetque iis pro condito.* Sed ut largiamur ita fuisse, fatendum erit, *varietatem* quam caelo tribuit Curtius, non congruere. At quanto melius Mss. *dub. cog. varietas caeli, nunc internitente lucis fulgore, nunc condito.* Plene vel vnus hic locus (sunt autem plures hac ope restituti) efficiat, ut persolutum mihi credam laboris operæque, quæ in Varias Curtii contuli, precium. Ita suauius depingit nobis rem ipsam, nec auditores modo sed spectatores facit. Sic enim solet esse caeli facies, diluculo, crepusculoque, vnde Latinis *dubia lux* appellatur. Seneca Hippol. 1, 1, 41. sic describit diluculum:

*... dum lux dubia est:
Dum signa pedum rosida tellus
Impressa tenet*

Sic apud Ouid. Metam. 11, 597. *dubia crepuscula lucis.* Sed & voci crepusculi eadem hæc significatio.

7, 11, 22. *OSTENDI A TERGO*) Ut inde metus ei iniiceretur, si videret alios superiorem tenere verticem, quod accidit. Simile exemplum in Livio 4, 22, & 32, 12. Thucyd. 4, 7, 18. vbi & Thermopylarum mentio. Sallust. Jug. c. 93.

7, 11, 23. *ADMISSVS*) Verissima lectio vnus ex Ms. *admissus*, nimirum

Comm. in Curtium. lib. 7. c. 11. n. 27. 28. 29. & 1. 8. c. 1. n. 1. 4. 5.

rum in conspectum colloquiumque barbari. sic alibi hoc verbi eodem significato in Curtio. mox eadem recte legi puto in recentioribus, *petram traderes*, non *tradere*. consequenter etiam pro *inituro*, legam *initurus*. nam & eam vocem haud commodam hic esse, vidit etiam Scbifius, mutauitque *initurum*, non inepte. Mihi tamen etiam Ms. fauere comperio.

7, 11, 27. *ILLE QVAMQVAM*) Recte vidit Raderus, pronomen ad Alexandrum pertinere, quem iam adierint isti oratores, nam Acidalio, qui ad Cophen referebat, immerito suspecta fuit hæc lectio.

7, 11, 28. *VERBERIBVS AFFECTOS*) Id enim solitum ante crucem ostendit Lipsius de Cruce 2, 2 & 3.

CRVCIBVS) Arrianus longe diuersa à Curtio tradit, nihil enim de cruciariis, sed multas ibi multorum vxores & liberos captos, atque inter has etiam Roxanem, quam postea rex duxit in vxorem, Oxyartæ filiam, de qua Strabo lib. 11. Curtius 8, 4, 25. & alii in Syfimithræ petra, longe alia ab hac, postea capta, prodiderunt. Arrianus omnia fere in vnum contulit, & vnum chaos confecit. Raderus.

7, 11, 29. *ESSET EI*) Melius, quæ *apposita est ei*. Acidalius. Possent tamen & vulgata lectio defendi, eadem ratione qua defensa est supra 7, 5, 29.

8, 1, 1. *ALEXANDER*) Liber hic Curtii ordine octauus, omnium longe nobilissimus, & rerum maiestate admirandus, & argumenti varietate iucundissimus, & fortunæ casuumque admirabilitate plane stupendus est. Raderus.

8, 1, 4. *PRÆDA*) Hanc vocem male à Modio eiectam restituit Acidalius. Sic apud Liuium 2, 50, 3. *Fabiis pecora prædantibus aliquoties, velut casu incidissent, obuiam acta &c.* & apud eundem 28, 33, 3. *arte Scipionis Hispani in conspecta procul pecora, velites in Hispanos præda occupatos incurrere.* Sic Ibancus cum Græcis insidiis eadem ratione collocasset, *illis prædam rapientibus inopinatus aduenit, & Protostratorem cepit.* Nicetas lib. 3. de Alexio. *Quibus locis omnibus, in simili narratione præde vocabulum comparat.* Sic & Anglos vicerunt Scoti An. Chr. MDXLV. *Rec. Anglic. Annal.* Interdum tamen contrarium euenit, vt eiusmodi insidiatores suis artibus caperentur. Sic apud Frontin. 3, 10, 6. & 7. *Viriatius Segobrigensēs, Scordisei Lucullum Heracleæ duarum paruum præsidio præpositum (estne leg. suarum: an duar. cohortium?) deciperunt: quos pecora abigere simulantes, fugam deinde mentium in insidias deduxerunt.* Eodemque fere modo Hispani in obsidione Baroli, cum Galli inuisissent pecora in campos Cerignolæ deduci, dispositis insidiis ea rapere aggressi sunt, magnamque Gallis insequentibus intulissent cladem, nisi fortuito casu consilium eorum in contrarium vertisset. Vide Iouium in Camillo.

8, 1, 5. *CVM OMNIBVS INTEREMERVNT*) Aliter paulo hæc Arrianus 4, 3, 9. vt ex collatione horum auctorum est cognoscere. non enim alia causa eum aduoco, quam vt moneam n. 10. apud eum legi: *ἡγὶ ἐν τῷ τοῖς Πείθω πὶ ἐ Σωπελίης, ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ἡγοπέας τοῖς ἐν Ζαχάρωις πεταγμένῳ.* vbi primo *velim τῆς ἐν Ζαχάρωις.* Zariaſpa enim erant Bactrianæ caput, consentaneum igitur tam ibi, quam in aliis præcipuis urbibus habuisse Alexandrum suam rem priuatam, Curatoresque rei dominicæ, vt posteriora secula vocauerunt. Idque exemplo regis Persarum: cuius in omni imperio passim erant *σαδομοὶ βασιλῆος*, siue mansiones *regiæ*. Herod. 5, 52. nam de regis per prouincias sparsis supra ad 5, 8, 1. dictum. Talis igitur ille Pithon fuit: non ergo numerandus in his, qui inuoluntatis causa ibi relictam, quod fecerunt interpretes: sed credendum præter eos, ibi fuisse Pithonem, & qui adiicitur, Aristonicum citharædum, qui quacunq; de causa ibi tum morari potuit.